

პრაზიდენტის მიერ საქართველოს მოქალაქეობის საკითხზე მიღებული გადანყვებითი ლების გასაჩივრების დაუშვებლობა

ჯამლათ გვიდიანი*

I. შესავალი

საქართველოში პირის მოქალაქედ მიჩნევის ძირითად საკანონმდებლო საფუძველი საქართველოს კონსტიტუცია და „საქართველოს მოქალაქეობის შესახებ“ ორგანული კანონია, რომლებიც კომბინირებულად უზრუნველყოფს მოქალაქეობის დეკლარირებული უფლების პრაქტიკულ სიცოცხლისუნარიანობას¹. მოქალაქეობის მოპოვება გარანტიანა კონსტიტუციით აღიარებული ყველა უფლებათა და თავისუფლებათა სრულყოფილად რეალიზებისათვის, მაშინ, როცა არა-მოქალაქე პირებთან დაკავშირებით, თვით კონსტიტუციით, რიგი კანონისმიერი შეზღუდვებია დადგენილი.

სტატიის მიზანია, მიმოიხილოს საქართველოში მოქალაქეობის ნატურალიზაციით მოპოვების ძირითადი ასპექტები და საკანონმდებლო მოწესრიგება მოკლედ, ყურადღება გამახვილდება უპირატესად მოქალაქეობის მინიჭების თაობაზე პრეზიდენტის გადანყვებითი ლების გასაჩივრების წესზე სამომავლო ცვლილებების წახალისებისა და პროფესიულ წრეებში დისკუსიის ხელშეწყობის მოტივით. ნაშრომში განხილული იქნება მოქალაქეობის არსი, მო-

* სულხან-საბა ორბელიანის უნივერსიტეტის დოქტორანტი, სამართლის მაგისტრი (LL.M. zu Köln), კიოლნის უნივერსიტეტის ევროპის ადამიანის უფლებათა დაცვის აკადემიის მონვეული მკვლევარი, ადვოკატი, email: j.gvidiani@sabauni.edu.ge, ORCID: 0009-0007-4845-1264.

¹ თბილისის სააპელაციო სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა პალატის 2016 წლის 15 ივნისის №33/1474-15 განჩინება.

ქალაქეობასთან დაკავშირებული საკანონმდებლო ცვლილებები, გაივლება პარალელები მოქალაქეობის მინიჭების თაობაზე გადაწყვეტილების გასაჩივრების ძველ და მოქმედ წესებს შორის და ამ კონტექსტში შეფასდება არსებული რეგულაციების პროგრესულობისა და ადამიანის უფლებებთან შესაბამისობის ხარისხი.

II. მოქალაქეობის არსი და კავშირი სახელმწიფოსთან

თანამედროვე გლობალიზაციის პირობებში იზრდება ეკონომიკურად და პოლიტიკურად წარმატებულ სახელმწიფოში მიგრაციის² და შესაბამისად, ასეთი ქვეყნების მოქალაქეობის მოპოვების მსურველთა რიცხვი; მოქალაქეობის მოპოვება უცხოელ მოსახლეობას, როგორც წესი, დამატებითი ბარიერებისგან ათავისუფლებს და გარკვეული პრივილეგიებითაც აღჭურავს³. მოქალაქეობა და სახელმწიფო ერთმანეთთან მყარადაა დაკავშირებული,⁴ მათი კომბინაცია გარკვეული ნიშნით საზოგადოების ერთიანობის გამოხატულებაა, რაც, საბოლოო ჯამში, სახელმწიფოს საერთაშორისო სამართლის სრულფასოვან სუბიექტად აქცევს⁵.

იურისპრუდენციაში მოქალაქეობის ცნება ერთმნიშვნელოვნად და მკაფიოდ დღემდე არ არის ჩამოყალიბებული, თუმცა დომინანტურია რამდენიმე მოსაზრება, რომლებიც მოქალაქეობას აღწერს როგორც: ა) სამართლებრივი კავშირს ადამიანსა და მისი მოქალაქეობის სახელმწიფოს შორის; ბ) პირის სამართლებრივი სტატუსს კონკრეტულ სახელმწიფოში და გ) სამართლებრივი კავ-

² <<https://www.geostat.ge/ka/modules/categories/322/migratsia> > [05.12.2023]

³ შდრ., Schmidt-Bleibtreu B., Hofmann H., Henneke H., GG-Kommentar zum Grundgesetz, Carl Heymanns Verlag, 2022, 822. Hinweis zum Datenschutz, <<https://bit.ly/4d5kZew>> [20.02.2024]

⁴ Die normative Kraft des Faktischen, Das Staatsverständnis Georg Jellineks, Staatsverständnisse, A. Anter [Hrsg.], 2020, 19.

⁵ Dahm G., Delbrück J., Wolfrum R., Völkerrecht/Die Grundlagen, Die Völkerrechtssubjekte, Berlin-New York, 1989, 125-127.

შირს სახელმწიფოსა და პირს შორის, რომლის ფარგლებშიც ადამიანი, როგორც ურთიერთობის არსებითი სუბიექტი, ქმნის მის სტატუსს.⁶ ლიტერატურაში დღემდე მკაფიოდ არ არის გადწყვეტილი ზემოთ მოხმობილი ცნებებიდან რომელია გაბატონებული შეხედულება, მაგ., არც საქართველოს კონსტიტუცია და არც გერმანიის ძირითადი კანონი აღნიშნულზე არ იძლევა მკაფიო პასუხს.⁷ ცალკეული შეხედულებების თანახმად, მოქალაქეობა, ცალკე აღებული, ვერ განიხილება როგორც უფლება ან მოვალეობა, რამდენადაც ის თვითონვე წარმოშობს უფლებებსა და მოვალეობებს. თუმცა, იმისგან დამოუკიდებლად, თუ როგორ განიმარტება მოქალაქეობა – სამართლებრივ ურთიერთობად ადამიანსა და სახელმწიფოს შორის, ადამიანის სტატუსად თუ ორივეს ჰიბრიდად, ის, როგორც ფორმალური სამართლის კატეგორია, დამოუკიდებელია ადამიანის მახასიათებლებისგან (მაგ. სქესი, ასაკი, რწმენა და ა.შ.)⁸.

პირის მოქალაქედ მიჩნევა საერთაშორისო სამართალში დაკავშირებულია მხოლოდ და მხოლოდ სუვერენულ, საერთაშორისო სამართლის სრულყოფილ სუბიექტ-სახელმწიფოს მიერ პირის მოქალაქედ აღიარებასთან.⁹ მოქალაქეობის ფუნდამენტი ადამიანი და არა საგნები ან/და იურიდიული პირები, ადამიანი კი არა მარტო მისი მოქალაქეობის სახელმწიფოსთან, არამედ ადგილსამყოფელ ქვეყნის იურისდიქციასთან მჭიდროდაა დაკავშირებული,¹⁰ შესაბამისად, და არა მარტო ამ საფუძვლით, ადამიანი ცალსახად ადგილსამყოფელი ქვეყნის სამართლის სუბიექტია, მოქალაქეობისგან დამოუკიდებლად,¹¹ რაც სამართლებრივ სახელმწიფოში მის სათანადო

⁶ Von Münch, I., Die deutsche Staatsangehörigkeit Vergangenheit – Gegenwart – Zukunft, Berlin, 2007, 8.

⁷ Uslucan S., Zur Weiterentwicklungsfähigkeit des Menschenrechts auf Staatsangehörigkeit, Berlin, 2012, 192-193.

⁸ Von Münch I., Die deutsche Staatsangehörigkeit Vergangenheit – Gegenwart – Zukunft, Berlin, 2007, 9.

⁹ იქვე, 1, 4.

¹⁰ იქვე, 6.

¹¹ იქვე, 6-7.

საპროცესო ინსტრუმენტებით აღჭურვის საჭიროების სასარგებლოდ მეტყველებს. ამავდროულად, აღიარებულია, რომ სამართლის ფილოსოფიის ე.წ. სამელემენტიანი სწავლების კლასიკური გაგებით, სახელმწიფოს დეფინიციაში მოიაზრება „სახელმწიფოს ტერიტორია“, „სახელმწიფოს ხალხი“ და „სახელმწიფოს ხელისუფლება“¹². მოქალაქეობა, უდავოდ, როგორც სახელმწიფოებრიობის, ასევე სამართლებრივი წესრიგის არსებითი ფუნდამენტია, სწორედ რომ მოქალაქეობის განსაზღვრაა „სახელმწიფოს ხალხის“, როგორც სახელმწიფოებრიობის შემადგენელი ელემენტის, გამოხატულება.

მიუხედავად იმისა, რომ საქართველოს კონსტიტუციაში საქართველოს მოქალაქეობის საკითხს ეთმობა ერთი სრული მუხლი¹³, „საქართველოს მოქალაქეობის შესახებ“ საქართველოს ორგანული კანონისგან განსხვავებით, კონსტიტუციის ნორმა არაფერს ამბობს მოქალაქეობის ცნებაზე. კანონმდებლობის თანახმად კი, საქართველოს მოქალაქეობა საქართველოსთან პირის სამართლებრივი კავშირია, რაც განაპირობებს მთელი რიგი უფლებებისა და მოვალეობების წარმოშობას.¹⁴ მოქალაქეობა აღჭურავს პირს ისეთი პოლიტიკური, სამოქალაქო თუ სოციალური უფლებებით, როგორიცაა, სახელმწიფოს მმართველობაში მონაწილეობის მიღება, სახელმწიფო დაფინანსებით, განათლებისა და ჯანდაცვის სერვისით სარგებლობა, საჯარო სამსახურში დასაქმება და ა.შ.¹⁵ მოქალაქეობის საკითხთან არის დაკავშირებული სახელმწიფო ხელისუფლების ისეთი ლეგიტიმური საშუალებებით განხორციელება, როგორიცაა, არჩევნები და რეფერენდუმი.¹⁶ მოქალაქეობა არის ის ქვაკუ-

¹² Muthorst O., Grundlagen der Rechtswissenschaft Methode – Begriff – System, München 2011, 260; Jacobsen C., Staatsrecht Grundgesetz – Bayerische Verfassung – Europäische Union, 2021, 11.

¹³ საქართველოს კონსტიტუციის 32-ე მუხლი.

¹⁴ იხ., „საქართველოს მოქალაქეობის შესახებ“ საქართველოს ორგანული კანონის მე-3 მუხლის 1-ლი პუნქტი.

¹⁵ იხ., შესავალი საკონსტიტუციო სამართალში, დ. გეგენავას რედაქტორობით, თბილისი, 2021, გვ.;

¹⁶ იხ., საქართველოს კონსტიტუციის 24-ე მუხლი.

თხედი, რაც აკავშირებს სამართლებრივად ამა თუ იმ სახელმწიფოს ხელისუფლებას და მის მოსახლეობას ერთმანეთთან და იძლევა გარანტიას, პირი იყოს სახელმწიფოს სრულუფლებიანი წევრი, რომელზედაც სრულყოფილად გავრცელდება სახელმწიფოს მიერ განსაზღვრული სიკეთეები¹⁷.

ყოველივე აღნიშნული მიუთითებს მოქალაქეობის და სახელმწიფოს აშკარა მჭიდრო კავშირზე, მის მნიშვნელობაზე, პრეტენდენტი პირების ლეგიტიმურ და მომეტებულ ინტერესზე, მოიპოვონ ადგილსამყოფელი ქვეყნის მოქალაქეობა და მასთან დაკავშირებული საკითხი გადაწყდეს კანონშესაბამისად, რათა არ გახდნენ დემოკრატიულ სამართლებრივ სახელმწიფოში თვითნებობის „მსხვერპლნი“ და არადაშლად გამოვიდნენ გადაწყვეტილების შემთხვევაში, ჰქონდეთ პრეტენზიის გაცხადების და უფლების დაცვის ეფექტიანი სამართლებრივი ბერკეტი.

III. მოქალაქეობის ადგილი სამართლებრივ სივრცეში

მოქალაქეობა საქართველოს კონსტიტუციის ადამიანის ძირითადი უფლებების თავშია მოქცეული, – ამის გათვალისწინებით კი ნათელი ხდება, რომ კანონმდებელი მას ადამიანის კონსტიტუციურ უფლებად მიიჩნევს, მათ შორის, მის დაცვის სფეროში აქცევს მოქალაქეობის მოპოვების და დაკარგვის წესსაც; ამავდროულად, ცალკე ან რომელიმე სხვა კონსტიტუციურ უფლებადაც რომ არ იქნეს მიჩნეული, შესაბამისი კანონისმიერი საფუძვლების გათვალისწინებით, მოქალაქეობის მოპოვების პროცედურა თავისუფლად შეიძლება მოექცეს სხვა არაერთი, მათ შორის, საკუთარი პიროვნების თავისუფალი განვითარების კონსტიტუციური უფლების დაცვის სფეროში, რაც მისი პროცესუალური დაცვის საჭიროებაზე მეტყველებს.

სრულიად ლეგიტიმურია კითხვა, – არის კი საქართველოს მოქალაქეობის მოპოვების შესაძლებლობა საქართველოს კონსტიტუ-

¹⁷ თბილისის სააპელაციო სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა პალატის 2016 წლის 15 ივნისის №33/1474-15 განჩინება.

ციით გასათვალისწინებელი საკითხი, თუ ის სრულად უნდა დაექვემდებაროს იერარქიულად ქვემდგომი საკანონმდებლო აქტებით მოწესრიგებას, შესაბამისი ადმინისტრაციული წარმოებისა და სამართალწარმოების წესებს. კითხვა აქტუალურია, განსაკუთრებით იმ ფონზე, როცა ევროპული ქვეყნების ნაწილი, მათ შორის, გერმანიის ფედერაციული რესპუბლიკის ძირითადი კანონი¹⁸, ავსტრიის რესპუბლიკის კონსტიტუცია¹⁹, დანიის სამეფოს კონსტიტუცია²⁰, საფრანგეთის რესპუბლიკის კონსტიტუცია²¹, ესპანეთის სამეფოს კონსტიტუცია²², ნიდერლანდების სამეფოს კონსტიტუცია²³ მოქალაქეობის მოპოვების სახესა და შესაძლებლობაზე საერთოდ არაფერს ამბობს, რაც სრულებით არ აკნინებს მისი მოპოვების პროცედურას, თუმცა, ამავდროულად, ბუნებრივად აქცევს ადმინისტრაციული წარმოების ფარგლებში და ხელისუფლების შესაბამის აქტებს სასამართლო კონტროლს უქვემდებარებს. მოქალაქეობასთან დაკავშირებით გერმანიის ძირითადი კანონი მეტწილად შემოიფარგლება მხოლოდ ერთიანი მოქალაქეობის პრინციპისა და მოქალაქეობის ჩამორთმევის დაუშვებლობის განსაზღვრით²⁴, ხოლო სხვა საკითხები დეტალურად მოწესრიგებულია კანონმდებლობით, რაც ფედერალური ხელისუფლების ექსკლუზიური უფლებამოსილების ფარგლებში ექცევა.²⁵ ამასთანავე, მიუხედავად იმისა, რომ მოქალაქეობის სამართალი არაა საერთაშორისო სამართლით დეტალურად

¹⁸ <<https://www.gesetze-im-internet.de/gg/BJNR000010949.html>> [05.12.2023]

¹⁹ <<https://www.ris.bka.gv.at/GeltendeFassung.wxe?Abfrage=bundesnormen&Gesetzesnummer=10000138>> [05.12.2023]

²⁰ <<https://www.verfassungen.eu/dk/>> [05.12.2023]

²¹ <<https://www.conseil-constitutionnel.fr/de/verfassung-vom-4-oktober-1958>> [05.12.2023]

²² <<https://www.verfassungen.eu/es/verf78-index.htm>> [05.12.2023]

²³ < <https://www.verfassungen.eu/nl/verf83.htm> > [20.02.2024]

²⁴ Ziemske B., Die deutsche Staatsangehörigkeit nach dem Grundgesetz, Berlin, 1995, 56.

²⁵ Grundgesetz für die Bundesrepublik Deutschland, Art. 73(2); Ziemske B., Die deutsche Staatsangehörigkeit nach dem Grundgesetz, Berlin, 1995, 60.

რეგულირების სფერო, ის ამ უკანასკნელთან მჭიდროდაა დაკავშირებული, რამდენადაც კონკრეტული სახელმწიფოს კონსტიტუციას და სამართალს აქვს უშუალო სამართლებრივი კავშირი საერთაშორისო სამართალთან.²⁶ აღნიშნულ კავშირს ადასტურებს ფაქტი, რომ საქართველოს კონსტიტუცია არ უარყოფს ადამიანის საყოველთაოდ აღიარებულ უფლებებსა და თავისუფლებებს, რომლებიც თავისთავად გამომდინარეობს კონსტიტუციის პრინციპებიდან²⁷ და ასევე, სხვა არაერთი საერთაშორისო ხელშეკრულება²⁸, რომელიც საქართველოში სავალდებულოა შესასრულებლად²⁹. დამატებით, აღნიშნული ფაქტორიც მოქალაქეობის პროცედურების სასამართლოს კონტროლის დაქვემდებარების და თვითნებობის რისკის მინიმალურ დონემდე დაყვანის საჭიროებაზე მეტყველებს.

IV. დამოუკიდებლობის აღდგენა და მოქალაქეობის საკითხების მონესრიგების მცდელობა

საქართველომ, ჯერ კიდევ 1918 წელს მიღებული საქართველოს დამოუკიდებლობის აქტით აიღო პასუხისმგებლობა ყველა მოქალაქის სამოქალაქო და პოლიტიკურ უფლებების თანასწორად უზრუნველყოფაზე.³⁰ იმავე წელს დაიწყო მუშაობა „მოქალაქეობის შესახებ“ კანონის მისაღებად.³¹ საკონსტიტუციო კომისიის 1918

²⁶ Ziemse B., Die deutsche Staatsangehörigkeit nach dem Grundgesetz, Berlin, 1995, 62.

²⁷ საქართველოს კონსტიტუციის მე-4 მუხლი.

²⁸ მაგ., „მოქალაქეობის არმქონე პირთა სტატუსის შესახებ“ 28/09/1954 წლის კონვენცია, „მოქალაქეობის არმქონე პირთა შემცირების შესახებ“ 30/08/1961 წლის კონვენცია, ადამიანის უფლებათა და ძირითად თავისუფლებათა დაცვის ევროპული კონვენცია და ა.შ.

²⁹ „ნორმატიული აქტების შესახებ“ საქართველოს ორგანული კანონის მე-7 მუხლი.

³⁰ საქართველოს 1918 წლის 26 მაისის დამოუკიდებლობის აქტის პრეამბულის მე-5 პუნქტი.

³¹ საქართველოს დემოკრატიული რესპუბლიკა (1918-1921), ენციკლოპედიკალური ლექსიკონი, დ. შევლიძის რედაქტორობით, თბილისი, 2018, 285.

წლის 30 ივნისის სხდომის მასალიდან ირკვევა, რომ ამ მიზნით შემუშავებული მოქალაქეობის შესახებ დებულება წარედგინა კომისიას, რომელმაც მოგვიანებით იმსჯელა აღნიშნულზე, ხოლო საბოლოო სახით საქართველოს ეროვნულმა საბჭომ მიიღო დროებითი ხასიათის დებულება „საქართველოს დემოკრატიული რესპუბლიკის მოქალაქეობის (ქვეშევრდომობის)“ შესახებ.³² იმავე წელს გაჟღერდა არსებული დებულების დახვეწის იდეა, ხოლო მოგვიანებით დღის წესრიგში დადგა საქართველოს მოქალაქეობის მოპოვებისა და დაკარგვის თაობაზე დამატებითი კანონპროექტის შემუშავების საჭიროება.³³ აღნიშნული იდეა, საბოლოო ჯამში, კანონის სახით დამტკიცდა 1919 წელს, ხოლო წინა დებულება გაუქმებულად გამოცხადდა.³⁴ აღწერილი მოვლენების შემდეგ დასრულდა საქართველოს პირველ კონსტიტუციაზე მუშაობაც და მასში ერთი თავი დაეთმო საქართველოს მოქალაქეობის საკითხების განსაზღვრას³⁵, ამავდროულად, 1921 წლის კონსტიტუციით დადგინდა, რომ მოქალაქეობის მოპოვებისა და დაკარგვის პირობები დაწვრილებით კანონით განისაზღვრებოდა³⁶.

დამოუკიდებლობის გამოცხადებისა და აღდგენის პროცესში მოქალაქეობის კანონმდებლობაზე აქტიურად მუშაობისა და დახვეწის მცდელობა იძლევა იმის ვარაუდის საშუალებას, – რომ არა შემდგომში განვითარებული საყოველთაოდ ცნობილი მოვლენები და საქართველოს ანექსია, შესაძლოა, საქართველოს დღეისთვის მოქალაქეობის შესახებ ერთ-ერთი დახვეწილი კანონმდებლობა და შესაბამისი ადმინისტრაციული თუ სასამართლო პრაქტიკა ჰქონოდა.

³² იქვე.

³³ იქვე.

³⁴ იქვე, 270, 286.

³⁵ იხ., საქართველოს დემოკრატიული რესპუბლიკის 1921 წლის 21 თებერვლის კონსტიტუციის მე-2 თავი.

³⁶ იხ., საქართველოს დემოკრატიული რესპუბლიკის 1921 წლის 21 თებერვლის კონსტიტუციის მე-15 მუხლი.

Ⅴ. თანამედროვე საქართველოში მოქალაქეობის საკითხების საკანონმდებლო მოწესრიგების ქრონოლოგია და თავისებურებები

1. ცვლილებების ქრონოლოგია გასაჩივრების წესთან მიმართებით

თანამედროვე საქართველოში მოქალაქეობის საკითხის თავ-
დაპირველი საკანონმდებლო მოწესრიგება სათავეს იღებს 1993
წლიდან, როცა მიღებულ იქნა საქართველოს რესპუბლიკის კანონი
„საქართველოს მოქალაქეობის შესახებ“; აღნიშნული კანონის თავ-
დაპირველივე რედაქციაში განისაზღვრა გასაჩივრების წესი³⁷ და
აღინიშნა, რომ „საქართველოს მოქალაქეობის საკითხებზე საქარ-
თველოს სახელმწიფოს მეთაურის გადაწყვეტილება შეიძლება გასა-
ჩივრდეს საქართველოს რესპუბლიკის უზენაეს სასამართლოში“.³⁸
2013 წლის საკანონმდებლო ცვლილებებისა და პრემიერ-მინისტ-
რის ინსტიტუტის უფლებამოსილებების გაფართოების შემდეგაც
კი, გასაჩივრების უფლება გარკვეული პერიოდი ისევ შენარჩუნდა.³⁹

აღსანიშნავია, რომ 2017-2018 წლების საკონსტიტუციო ცვლი-
ლებების მიუხედავად, მოქალაქეობის საკითხების ამომწურავად კა-
ნონით მოწესრიგების პრინციპი, არსებითად არ შეცვლილა, გარდა
იმ ფაქტისა, რომ საგამონაკლისო წესით მოქალაქეობის მინიჭება,
რომელიც მანამდე საქართველოს პრეზიდენტის ექსკლუზიური და
კანონისმიერი პრივილეგია იყო, დაექვემდებარა „საქართველოს
მოქალაქეობის შესახებ“ საქართველოს ორგანული კანონით უფრო
დეტალურად მოწესრიგებას⁴⁰; საგამონაკლისო წესით მოქალაქეო-

³⁷ საქართველოს უზენაესი სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა პალა-
ტის 2010 წლის 21 ოქტომბრის Nბს-739-714(კ-10) გადაწყვეტილება.

³⁸ „საქართველოს მოქალაქეობის შესახებ“ საქართველოს რესპუბლიკის კანო-
ნის (24/06/1993-15/10/1996) 42-ე მუხლი.

³⁹ „საქართველოს მოქალაქეობის შესახებ“ საქართველოს რესპუბლიკის კანო-
ნის (06/09/2013-30/04/2014) 42-ე მუხლი.

⁴⁰ საქართველოს კონსტიტუციის (13/10/2017-23/03/2018) მე-12 მუხლი.

ბის მინიჭების სპეციფიკიდან გამომდინარე, წინამდებარე ნაშრომში მიემართება მხოლოდ ნატურალიზაციის სხვა ფორმებს.

საქართველოს მოქალაქეობის საკითხზე მიღებული გადაწყვეტილების გასაჩივრების წესის არსებითად და რადიკალურად შეცვლა დაკავშირებულია 2014 წელს მიღებულ ორგანულ კანონთან, რომელმაც თავდაპირველად დასაშვებად ცნო საქართველოს მოქალაქეობის საკითხზე საქართველოს პრეზიდენტის მიერ მიღებული გადაწყვეტილების გასაჩივრება და აღნიშნული უფლება შეზღუდა მხოლოდ საქართველოს მოქალაქეობის საგამონაკლისო წესით მინიჭებაზე უარყოფით გადაწყვეტილებასთან მიმართებაში⁴¹, თუმცა, მოგვიანებით, გასაჩივრების უფლებას დაუქვემდებარა მხოლოდ საქართველოს პრეზიდენტის გადაწყვეტილება საქართველოს მოქალაქეობის შეწყვეტის თაობაზე⁴², ხოლო სხვა სახის მოქალაქეობის საკითხზე მიღებულ გადაწყვეტილებასთან მიმართებით სასამართლოში გასაჩივრება აკრძალა⁴³.

გერმანიის ფედერაციულ რესპუბლიკის ანალოგიური საკითხების მოწესრიგებით, მოქალაქეობასთან დაკავშირებული გადაწყვეტილებების რევიზია შესაძლებელია და ის განიხილება ადმინისტრაციული სამართალწარმოების ფარგლებში⁴⁴, ხოლო ამავე ქვეყნის ფედერალური საკონსტიტუციო სასამართლოს ეფექტიანი კონტროლის გათვალისწინებით, მოქალაქეობის სადავო საკითხი შესაძლებელია საკონსტიტუციო სასამართლოში განხილვასაც კი დაექვემდებაროს საერთო სასამართლოების გადაწყვეტილების საკონსტიტუციო კონტროლის ფარგლებში.⁴⁵

⁴¹ „საქართველოს მოქალაქეობის შესახებ“ საქართველოს ორგანული კანონის (13/05/2014-20/03/2015) 29-ე მუხლი.

⁴² საქართველოს უზენაესი სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა პალატის 2021 წლის 10 სექტემბრის Nბს-1284(კ-19) განჩინება.

⁴³ „საქართველოს მოქალაქეობის შესახებ“ საქართველოს ორგანული კანონის 29-ე მუხლი.

⁴⁴ BVerwG, Urteil vom 30.03.2021 – 1 C 28.20; BVerwG 30.06.2010 – 5 C 9/10; BVerwG 19.02.2015 – 1 C 17/14.

⁴⁵ BVerfG, Beschluss der 2. Kammer des Zweiten Senats vom 20. Mai 2020 – 2 BvR 2628/18 -, Rn. 1-66.

2. ნატურალიზაციის წინაპირობები და უფლებამოსილ ორგანოთა ქმედების ფარგლები

საქართველოს მოქალაქეობის მოპოვება დასაშვებია დაბადებით ან ნატურალიზაციით⁴⁶; ნატურალიზაციის გზით მოქალაქეობის მინიჭება კი შესაძლებელია მხოლოდ საქართველოს პრეზიდენტის შესაბამისი აქტით, კანონი კი დეტალურად განსაზღვრავს ნატურალიზაციის სახეებს: ჩვეულებრივი, გამარტივებული, საგამონაკლისო და აღდგენის წესით მოქალაქეობის მინიჭება.⁴⁷ აქვე უნდა აღინიშნოს საქართველოს მოქალაქეობის მინიჭების სპეციალური, გარდამავალი წესიც⁴⁸. ნატურალიზაციის თითოეულ ფორმას აქვს მკაცრად დადგენილი წინაპირობები, რომელთა შორისაა საქართველოში კანონიერ საფუძველზე უწყვეტად და შესაბამის წლების განმავლობაში ცხოვრების, საქართველოში მუშაობის, ან/და უძრავი ქონების საკუთრებაში ქონის, სამეწარმეო საქმიანობის განხორციელების, საწარმოში წილის ან აქციების ფლობის, საქართველოს მოქალაქეზე ქორწინების, მოქალაქეობის არამართლზომიერად შეწყვეტის ან მოქალაქეობიდან გასვლის, რეპატრიანტი სტატუსის ქონის, სახელმწიფო ენის, ისტორიის და სამართლის ძირითადი საფუძვლების ცოდნის ცენზი.⁴⁹ ამავდროულად, ნატურალიზაციის გზით მოქალაქეობის მინიჭების თაობაზე შესაბამისი ადმინისტრაციული ორგანოს მიერ განხილული განცხადება და მომზადებული დასკვნა საბოლოო გადაწყვეტილების მისაღებად ეგზავნება საქართველოს პრეზიდენტს,⁵⁰ რომლის გადაწყვეტილებაც, როგორც უკვე ითქვა, არ ექვემდებარება სასამართლოში გასაჩივრებას⁵¹.

⁴⁶ საქართველოს კონსტიტუციის 32-ე მუხლის მე-2 პუნქტის პირველი წინადადება.

⁴⁷ „საქართველოს მოქალაქეობის შესახებ“ საქართველოს ორგანული კანონის მე-9 მუხლი.

⁴⁸ იქვე, 31¹-ე და 34-ე მუხლები.

⁴⁹ იქვე, მე-12, მე-14, მე-18 მუხლები.

⁵⁰ იქვე, 24-ე მუხლის მე-9 პუნქტი.

⁵¹ იქვე, 29-ე მუხლის პირველი პუნქტი.

საქართველოს კონსტიტუციით განსაზღვრული საქართველოს მოქალაქეობის დაბადებითა და ნატურალიზაციით მოპოვების ორივე საშუალება ერთი და იმავე სამართლებრივ შედეგის დადგომას განაპირობებს, თუმცა ორივე შემთხვევაში განსხვავებულია ადმინისტრაციული პროცედურები; გასათვალისწინებელია ის არსებითი გარემოება, რომ კანონმდებლობით გაწერილი წინაპირობების შემონმება მიმდინარეობს არა პრეზიდენტის ადმინისტრაციის, არამედ სააგენტოს მიერ და ჩვეულებრივი ადმინისტრაციული წარმოების წესით, შესაბამისად, მასზე აუცილებელია და ნაწილობრივ მოქმედებს კიდევ სასამართლო კონტროლი. განსახილველ შემთხვევაში რელევანტურია ისიც, რომ ნატურალიზაციისაგან განსხვავებით, დაბადებით მოქალაქეობის მოპოვებისას შესაბამისი კომპეტენტური ორგანოს საბოლოო გადაწყვეტილება შესაძლებელია გასაჩივრდეს სასამართლოში⁵².

მართალია, ნატურალიზაციის წესით მოქალაქეობის მინიჭების თაობაზე სააგენტოს დასკვნები საბოლოო გადაწყვეტილების მისაღებად ეგზავნება საქართველოს პრეზიდენტს⁵³, თუმცა მისი დისკრეცია არ გამოიყურება ფართოდ: რეალურად მას მხოლოდ საქართველოს სახელმწიფო უსაფრთხოების ან/და საზოგადოებრივი უსაფრთხოების დაცვის ინტერესებიდან გამომდინარე პირის საქართველოს მოქალაქეობის მინიჭების მიზანშეუწონლობისა და ამ საფუძვლით სააგენტოს უარყოფითი დასკვნისას შეუძლია მიიღოს საწინააღმდეგო, დადებითი დასაბუთებული გადაწყვეტილება⁵⁴, ხოლო საქართველოს სახელმწიფო ენის, საქართველოს ისტორიისა და სამართლის ძირითადი საფუძვლების ცოდნის დონის

⁵² შდრ., „საქართველოს მოქალაქეობის საკითხთა განხილვისა და გადაწყვეტის შესახებ დებულების დამტკიცების თაობაზე“ მოქალაქეობის საკითხთა კომისიის N2 დადგენილების მე-4 მუხლის პირველი პუნქტი.

⁵³ „საქართველოს მოქალაქეობის შესახებ“ საქართველოს ორგანული კანონის 24-ე მუხლის მე-9 პუნქტი.

⁵⁴ იქვე, მე-16 მუხლის მე-4 პუნქტი.

შემოწმების პრეროგატივა მას არ გააჩნია და ამას უზრუნველყოფს მხოლოდ კომისია⁵⁵.

სხვა საკანონმდებლო წინაპირობები, როგორცაა, მაგ., პრეტენდენტის მიერ საქართველოში კანონიერ საფუძველზე უწყვეტად და შესაბამის წლების განმავლობაში ცხოვრების, საქართველოში მუშაობის, ან/და უძრავი ქონების საკუთრებაში ქონის, სამეწარმეო საქმიანობის განხორციელების, საქართველოს მოქალაქეზე ქორწინების, მოქალაქეობის არამართლზომიერად შეწყვეტის ან მოქალაქეობიდან გასვლის და ა.შ. წინაპირობას განიხილავს უშუალოდ სააგენტო⁵⁶, რომელიც მოქალაქეობის საკითხის განსახილველად საჭირო დოკუმენტების არასრულად წარდგენისას, განმცხადებელს განუსაზღვრავს გონივრულ ვადას ხარვეზის აღმოსაფხვრელად, ხოლო დადგენილ ვადაში შესაბამისი დოკუმენტის არ წარდგენისას, იღებს გადაწყვეტილებას განცხადების განუხილველად დატოვების თაობაზე.⁵⁷ სააგენტოს მსგავსი გადაწყვეტილება, ბუნებრივია, არ ეგზავნება პრეზიდენტს, ის დამოუკიდებლად წარმოშობს სამართლებრივ შედეგს და შესაძლებელია მისი სასამართლოში ადმინისტრაციული წესით გასაჩივრება⁵⁸.

ნატურალიზაციის წინაპირობების კანონმდებლობით დეტალურად განერის მიუხედავად, პრეზიდენტის გადაწყვეტილება იმპერატიული აკრძალვის გამო ვერ საჩივრდება, განმცხადებელს ფაქტობრივად წართმეული აქვს უფლება, პრეტენზია განაცხადოს გადაწყვეტილების კანონიერების თაობაზე იმ შემთხვევაშიც კი, როცა მან დააკმაყოფილა კანონმდებლობის მოთხოვნები, სააგენტოს მიერ მომზადდა დადებითი დასკვნა, თუმცა მაინც არ გამოიცა

⁵⁵ იქვე, 24-ე მუხლის მე-6 პუნქტი.

⁵⁶ იქვე, 24-ე მუხლის პირველი პუნქტი.

⁵⁷ „საქართველოს მოქალაქეობის საკითხთა განხილვისა და გადაწყვეტის შესახებ დებულების დამტკიცების თაობაზე“ მოქალაქეობის საკითხთა კომისიის N2 დადგენილების მე-13 მუხლის 1-ლი და მე-2 პუნქტი.

⁵⁸ იხ., <<https://www.youtube.com/watch?v=A2uRMCH40Gs>> [05.12.2023]; „საქართველოს მოქალაქეობის შესახებ“ საქართველოს ორგანული კანონი.

პრეზიდენტის აქტი ნატურალიზაციით საქართველოს მოქალაქეობის მოპოვებაზე.

შუალედური შეჯამების სახით შეიძლება ითქვას, რომ თუ მოქალაქეობის პრეტენდენტი ვერ აკმაყოფილებს კანონით დადგენილ ცენზს, განცხადება, უმეტეს შემთხვევაში, რჩება განუხილველი, საერთოდ არ იგზავნება პრეზიდენტთან და საჩივრდება სასამართლოში; პრეზიდენტთან გადაგზავნილ სააგენტოს დადებით დასკვნაზე კი ნაშრომში განხილულ ნატურალიზაციის სახეებთან დაკავშირებით დღემდე არ ყოფილა პრეზიდენტის უმოქმედობა ან უარყოფითი გადაწყვეტილების მიღების პრეცედენტი, ხოლო სააგენტოს უარყოფითი დასკვნების შემთხვევაში პრეზიდენტს შეუძლია საბოლოო დადებითი, დასაბუთებული გადაწყვეტილების მიღება მხოლოდ იმ შემთხვევაში, როცა არსებობს სახელმწიფო უსაფრთხოების სამსახურის უარის საფუძველზე მომზადებული სააგენტოს უარყოფითი დასკვნა.⁵⁹

პრაქტიკული თვალსაზრისით, უფრო პრობლემურად გამოიყურება, რომ საქართველოს პრეზიდენტი და მისი ადმინისტრაცია არა არიან აღჭურვილნი ეფექტიანი მექანიზმებით, რომელთა მეშვეობითაც პრეზიდენტს შეეძლება არსებითი კონტროლი ანარმოს განაცხადების განხილვასა და საბოლოო გადაწყვეტილებაზე; სხვაგვარად, პრეზიდენტის კომპეტენციას და პასუხისმგებლობას არ შეესაბამება კანონმდებლის მიერ პრეზიდენტისთვის მოქალაქეობის საკითხის საბოლოო გადასაწყვეტად მინიჭებული ბერკეტ(ებ)ი. საქართველოს პრეზიდენტის ადმინისტრაციის მიერ ასეთი ბერკეტების არქონის პირობებში, ალტერნატივის სახით, უფრო ლოგიკური იქნება, საქართველოს მოქალაქეობის ნატურალიზაციის გზით მოპოვების პროცედურა სრულად მოექცეს ადმინისტრაციული წარმოების ფარგლებში სსიპ სახელმწიფო სერვისების განვითარების სააგენტოსთვის შესაბამისი უფლებამოსილების მიცემითა

⁵⁹ შდრ., <<https://www.youtube.com/watch?v=A2uRMcH40Gs> > [05.12.2023]

და საქართველოს პრეზიდენტის უფლებამოსილებიდან მოქალაქეობის ნატურალიზაციის გზით მინიჭების ამოღებით⁶⁰, რაც ავტომატურად აღმოფხვრიდა პრეზიდენტის აქტების გასაჩივრების დაუშვებლობით გამოწვეულ წინააღმდეგობას სხვა კონსტიტუციურ, მათ შორის, სამართლიანი სასამართლოს უფლებასთან.

3. მოქალაქეობის კავშირი კონსტიტუციურ უფლებებთან

მხედველობის მიღმა არ უნდა დარჩეს, რომ მოქალაქეობის მოპოვების გაცხადებული სურვილი პრეტენდენტის წინარე პირობების გათვალისწინებით შესაძლებელია განხილულ იქნეს ადამიანის ღირსების, პირადი და ოჯახური ცხოვრების ხელშეუვალობასთან ან/და საკუთარი პიროვნების განვითარების კონსტიტუციურ უფლებასთან მჭიდრო კონტექსტში, იმისგან დამოუკიდებლად, მიიჩნევა თუ არა ის ცალკე კონსტიტუციურ უფლებად⁶¹. შესაბამისად, მისი შეზღუდვა დასაშვებია უნდა იყოს მხოლოდ ლეგიტიმური მიზნის არსებობისა და პროპორციული საშუალების გამოყენებით. ამავედროულად, კანონით დაწესებული პრეზიდენტის გადაწყვეტილების გასაჩივრების აკრძალვით აბსოლუტურად შეზღუდულია სასამართლოსადმი მიმართვის კონსტიტუციური უფლება, რომელიც ინდივიდის უფლებების და თავისუფლებების დაცვის, სამართლებრივი სახელმწიფოსა და ძალაუფლების გამიჯვნის პრინციპების უზრუნველყოფის უმნიშვნელოვანესი კონსტიტუციური გარანტი და ინსტრუმენტული უფლებაა⁶². სამართლიანი სასამართლოს უფლება უზრუნველყოფს, რომ ადამიანებმა სრულყოფილად და ადეკვატურად დაიცვან, აღიდგინონ თავიანთი უფლებები, დაიცვას თავი სა-

⁶⁰ არ იგულისხმება საგამონაკლისო წესით მოქალაქეობის მინიჭების წესი.

⁶¹ რაზეც, მათ შორის, საქართველოს კონსტიტუციის მეორე თავში მისი გათვალისწინება მოწმობს.

⁶² საქართველოს საკონსტიტუციო სასამართლოს 2009 წლის 10 ნოემბრის N1/3/421,422 გადაწყვეტილება საქმეზე, „საქართველოს მოქალაქეები – გიორგი ყიფიანი და ავთანდილ უნგიაძე საქართველოს პარლამენტის წინააღმდეგ“, II-1.

ხელმწიფოს თვითნებობისაგან⁶³, რაც, ბუნებრივია, შემზღუდველი აქტების სასამართლოში გასაჩივრების შესაძლებლობას მოიცავს და უზრუნველყოფს პირისთვის იმ განცდის ჩამოყალიბებას, რომ მას სამართლიანად მოექცნენ.⁶⁴ ადამიანის უფლებათა ევროპული სასამართლოს განმარტებით, როგორც ქვეყანაში შესვლის და დარჩენის⁶⁵, ასევე მოქალაქეობის მოპოვების უფლება ცალსახად არ არის გარანტირებული ევროპული კონვენციით, თუმცა მოქალაქეობის მინიჭებაზე თვითნებურმა უარმა შესაძლებელია წარმოშვას ისეთი განსაკუთრებული გარემოებები, რომელმაც საკითხის პირადი ცხოვრების უფლების კონტექსტში შეფასება გამოიწვიოს⁶⁶. მოქალაქეობის მოპოვების უფლება არ არის საერთაშორისო სამართლის დონეზე უზრუნველყოფილი და შესაბამისი საკითხები ადგილობრივი სამართლით წესრიგდება.⁶⁷

მართალია, გასაჩივრების უფლების არსებული შეზღუდვით სასამართლო გარკვეულწილად დაცულია გადატვირთვისგან, თუმცა მსგავს გადატვირთულობაზე საზოგადოებისთვის არ იყო ცნობილი შესაბამისი ნორმის ძველი რედაქციის მოქმედების პირობებშიც, რომლითაც დაიშვებოდა პრეზიდენტის მიერ მიღებული გადაწყვეტილებების გასაჩივრება; სხვაგვარად, გასაჩივრების უფლების წარსულში მასობრივად გამოყენებას არ გამოუწვევია სასამართლოს გადატვირთულობა. ამავდროულად, ამკრძალავი ნორმის იმპერატიული ხასიათი არაპროპორციულად ზღუდავს იმ პირის მო-

⁶³ საქართველოს საკონსტიტუციო სასამართლოს 2014 წლის 23 მაისის №3/2/574 გადაწყვეტილება საქმეზე, „საქართველოს მოქალაქე გიორგი უგულავა საქართველოს პარლამენტის წინააღმდეგ“, II-59.

⁶⁴ საქართველოს საკონსტიტუციო სასამართლოს 2017 წლის 21 ივლისის №2/1/598 გადაწყვეტილება საქმეზე, „საქართველოს მოქალაქე ნუგზარ კანდელაკი საქართველოს პარლამენტის წინააღმდეგ“, II-45.

⁶⁵ Panagiotidis J., Ist Bleiberecht Menschenrecht? Abschiebungen, Menschenrechte und Freizügigkeit in historischer Perspektive, Zeithistorische Forschungen, Vol. 20, No. 1, 2023, 142.

⁶⁶ Petropavlovskis v. Latvia [ECtHR], App. No. N44230/06, 13 January 2015.

⁶⁷ Dahm G., Delbrück J., Wolfrum R., Völkerrecht/Die Grundlagen. Die Völkerrechtssubjekte, Berlin-New York, 1989, 123.

ქალაქეობის მოპოვებისა და სასამართლოსადმი მიმართვის უფლებას, რომელმაც დააკმაყოფილა კანონმდებლის მიერ დაწესებული ყველა წინაპირობა, სააგენტოს მიერ მომზადდა დადებითი დასკვნა, თუმცა მაინც არ გამოიცა პრეზიდენტის შესაბამისი აქტი. მოხმობილი თეორიული დაშვების საფუძველს მოქმედი კანონმდებლობა იძლევა, თუმცა ადმინისტრაციული წარმოებით დამკვიდრებული პრაქტიკა და მისი განმაპირობებელი საკანონმდებლო რეგულირება მსგავს პრობლემაზე არ მეტყველებს⁶⁸.

განხილული საკითხებიდან გამომდინარე, ნათელია, რომ კონსტიტუციური უფლებების დაცვის მოტივით პრეზიდენტის მიერ (არ)გამოცემულ აქტზე შედავება, მისი წინაპირობებიდან გამომდინარე, ყველაზე ნაკლებად მიემართება პრეზიდენტს, ვინაიდან ის ეყრდნობა შესაბამისი უწყებების მასალებს, მას პრაქტიკულად მხოლოდ სახელმწიფო უსაფრთხოების სამსახურის უარზე დამყარებული უარყოფითი დასკვნის შეცვლა შეუძლია დასაბუთებული, დადებითი გადაწყვეტილებით, ხოლო სახელმწიფო ენის ცოდნის ცენზის შემოწმება ექსკლუზიურად მხოლოდ კომისიის კომპეტენციაა, რის რევიზიასაც პრეზიდენტის ადმინისტრაცია ვერ შეძლებს, სხვა ცენზ(ებ)ის შემოწმებისას კი სააგენტოს პოზიციაა გადამწყვეტი, რა დროსაც შესაბამისი დოკუმენტის წარუდგენლობის მოტივით განცხადებების უმეტესობა განუხილველად რჩება და არც კი იგზავნება პრეზიდენტთან⁶⁹.

ზოგადი ხასიათის რიტორიკულ კითხვას, – აქვს თუ არა პრეზიდენტს სასამართლოს კონტროლის მიღმა არსებული აბსოლუტური უფლებამოსილება, მათ შორის, მოქალაქეობის საკითხთან დაკავშირებით, პასუხი უარყოფითი უნდა გაეცეს, რადგან ხელისუფლების განხორციელებისას სახელმწიფო შეზღუდულია ადამიანის საყოველთაოდ აღიარებული უფლებებისა და თავისუფლებებით,⁷⁰

⁶⁸ <<https://www.youtube.com/watch?v=A2uRMch40Gs>> [05.12.2023].

⁶⁹ იქვე.

⁷⁰ იხ., საქართველოს კონსტიტუციის მე-4 მუხლი.

შესაბამისად, ყველაფრის მიუხედავად, არსებული მოწესრიგების პირობებში, ლოგიკურია, რომ სააგენტოს დადებითი დასკვნის მიუხედავად, პრეზიდენტის უარყოფითი გადაწყვეტილება მოქალაქეობის მინიჭებაზე⁷¹ ექვემდებარებოდეს სასამართლო კონტროლს თვითნებობის მინიმალური რისკის და თეორიული დაშვების პირობებშიც კი.

VI. შეჯამება

ადამიანის უფლებათა საყოველთაო დეკლარაციის მე-15 მუხლით განსაზღვრულია, რომ „ყველას აქვს მოქალაქეობის უფლება“ და „არავის შეიძლება თვითნებურად ჩამოერთვას თავისი მოქალაქეობის შეცვლის უფლება“, რაც პრაქტიკულად პირის თვითნებობიდან დაცვას და შესაბამისი მართლმსაჯულების ეფექტური მექანიზმებით აღჭურვას გულისხმობს.

სახელმწიფოს განვითარების, ევროინტეგრაციისა და საკანონმდებლო ბაზის დახვეწის მცდელობის კვალდაკვალ, მოქალაქეობის ნატურალიზაციით მინიჭების მიმოხილული საკითხები, შესაბამისი გადაწყვეტილების გასაჩივრების არსებული წესი და მისი ქრონოლოგიური განვითარება, ისევე, როგორც სააგენტოსა და პრეზიდენტს შორის უფლებამოსილებათა, გადაწყვეტილებაზე ზემოქმედების რეალური ბერკეტებისა და პასუხისმგებლობის გადანაწილება, სამწუხაროდ, არ მეტყველებს საკანონმდებლო ჩარჩოს განსაზღვრულობაზე, დახვეწასა და პროგრესზე, უფრო მეტიც, კანონმდებლობის ძველი რედაქცია უფრო პროგრესულად გამოიყურება გასაჩივრების წესის ნაწილში.

სახელმწიფოს მხრიდან პირის მოქალაქეობის სტატუსის გადაწყვეტა უნდა შეესაბამებოდეს საქართველოს კონსტიტუციითა და საერთაშორისო სამართლით აღიარებულ უფლებებს, მათ შორის, უპირატესად მოქალაქეობის მოპოვების, სამართლიანი

⁷¹ აღნიშნული დაშვების შესაძლებლობას იძლევა კანონმდებლობა, თუმცა პრაქტიკაში არ დაფიქსირებულა ნაშრომში განხილული ნატურალიზაციის სახეებთან მიმართებით.

ადმინისტრაციული წარმოებისა და სასამართლო მოსმენის კონსტიტუციურ უფლებებს, რაც დღეს მოქმედი რეგულაციისა და მოქალაქეობის თაობაზე პრეზიდენტის მიღებული გადაწყვეტილების გასაჩივრების აბსოლუტური აკრძალვის პირობებში, პრეზიდენტსა და სააგენტოს შორის უფლებამოსილებათა არათანმიმდევრული განაწილების გათვალისწინებით, მნიშვნელოვნად გართულებული, რიგ შემთხვევებში კი სრულად უგულებელყოფილია.

საჭიროა საკანონმდებლო დონეზე ჩარევა და საკითხის კომპლექსურად მოწესრიგება კონსტიტუციური უფლებების დაუსაბუთებელი, არაპროპორციული შეზღუდვის აღმოფხვრის მიზნით, რა დროსაც კანონმდებელმა უნდა დაადგინოს სამართლიანი ბალანსი შეზღუდულ და დაცულ ლეგიტიმურ ინტერესებს შორის, ასევე, გასათვალისწინებელია გადაწყვეტილების მიღებაზე პასუხისმგებელ პირთა ადეკვატური უფლებამოსილებით და ეფექტიანი ბერკეტებით აღჭურვის საკითხი.

მოქალაქეობის ნატურალიზაციის გზით მინიჭების თაობაზე პრეზიდენტის ადმინისტრაციის უფრო ეფექტიანი მექანიზმებით აღჭურვა და პრეზიდენტის გადაწყვეტილების გასაჩივრების წესის შემოღება ან ალტერნატივის სახით, საქართველოს პრეზიდენტის უფლებამოსილებიდან მოქალაქეობის ნატურალიზაციის გზით მინიჭების (მხოლოდ ნაშრომში განხილული სახეების) ამორიცხვა და ადმინისტრაციულ წარმოებაში სრულად სააგენტოსთვის დაქვემდებარება, ხელს შეუწყობს გამჭირვალე, კანონშესაბამისი და ერთიანი სტანდარტის დამკვიდრებას, შეამცირებს შესაბამის ადმინისტრაციულ წარმოებაში ჩართული სახელმწიფოს წარმომადგენელთა სავარაუდო თვითნებობის ან/და შეცდომის კორექტირების შეუძლებლობის რისკებს და უზრუნველყოფს მოხელეთა მხრიდან დაშვებული შეცდომის ეფექტიანი საშუალებით – სასამართლო კონტროლით – გასწორების შესაძლებლობას.